

VIII. KONDYCJA GOSPODARSTW DOMOWYCH

1. Omówienie wyników

1. W lipcu 2017 r. nastroje polskich gospodarstw domowych uległy nieznacznemu pogorszeniu (po bardzo silnym wzroście w poprzednim badaniu). Wartość wskaźnika kondycji gospodarstw domowych IRG SGH (IRGKGD) zmniejszyła się o 2,7 pkt (w poprzednim kwartale wzrosła o 8,1 pkt). Zasadniczy wpływ na jej spadek wywarło pogorszenie się ocen przyszłej sytuacji finansowej gospodarstw domowych, a w mniejszym stopniu – ocen przyszłej sytuacji gospodarczej w kraju. Należy jednak mieć na uwadze, że wskaźnik wygładzony nadal jest w silnym trendzie wzrostowym, a jego wartość wciąż znajduje się na wysokim poziomie. Nastroje gospodarstw domowych nadal będą wspierać konsumpcję. Zmiany wartości sald odpowiedzi na większość pytań należy raczej interpretować jako korektę po wysokim wzroście w poprzednim badaniu, a nie jako sygnał odwrócenia się tendencji.

2. Gospodarstwa domowe nadal optymistycznie oceniają bieżący stan naszej gospodarki (wartość salda wzrosła o 4,6 pkt). Przewidywania nie są już jednak tak optymistyczne jak przed kwartałem (wartość salda prognostycznego zmniejszyła się o 1,3 pkt). Ich pogorszenie się jest po części skutkiem wysokiej bazy w poprzednim badaniu. Wartość salda jest jednak wyższa o 18,7 pkt od ubiegłorocznej i o prawie 12 pkt wyższa niż na początku obecnego roku. Oba salda wygładzone z wahań krótkookresowych nadal znajdują się w trendzie wzrostowym.

3. Wraz z korektą przewidywań co do rozwoju ogólnej sytuacji gospodarczej, nieznacznie wzrosły również obawy przed bezrobociem. Oceny w tym zakresie są jednak nadal znacznie lepsze niż przed rokiem, a wskaźnik wygładzony wciąż ukazuje tendencję wzrostową. Oficjalne dane (GUS) mówią o wysokim wzroście zatrudnienia i płac, a stopa bezrobocia z miesiąca na miesiąc osiąga historyczne minima.

4. Zaskoczeniem jest dość znaczny spadek ocen przyszłej sytuacji finansowej gospodarstw domowych. Wartość salda obniżyła się o 7,2 pkt (po wzroście o 6,4 pkt w poprzednim kwartale). Saldo nadal jednak znajduje się na bardzo wysokim poziomie, nienotowanym od wielu lat. Przedwcześnie jest oceniać, czy ta zmiana jest początkiem tendencji spadkowej. Nieznacznie również (o 0,6 pkt) obniżyła się wartość salda odpowiedzi na pytanie o bieżącą sytuację finansową gospodarstwa domowego.

5. W dalszym ciągu rosną bieżące koszty utrzymania gospodarstwa domowego, co jest skorelowane ze stopniowo rosnącą inflacją. Wartość salda oczekiwań inflacyjnych, po zaskakującym spadku w poprzednim badaniu o niemal 11 pkt, w III kwartale nieznacznie wzrosła (o 2,5 pkt). Wskaźnik wygładzony z wahań krótkookresowych ukazuje tendencję wzrostową. Wyniki badania w tym zakresie są niejednoznaczne – wzrosty cen ropy naftowej nieco wyhamowały i gospodarstwa domowe najwyraźniej mają kłopot z oceną przyszłych zmian poziomu cen.

6. Nieznacznie pogorszyły się prognozy wydatków na dobra trwałe – wartość salda obniżyła się do poziomu sprzed roku. Wskaźnik wygładzony również ukazuje tendencję spadkową. Mimo dobrych ocen stanu gospodarki, własnej sytuacji finansowej i bieżących warunków do zakupów gospodarstwa domowe raczej nie są skłonne do zwiększenia wydatków na dobra trwałe w nadchodzących 12 miesiącach.

7. Zróżnicowane tendencje obserwujemy w zakresie pozostałych ważnych wydatków – osłabła skłonność gospodarstw domowych do zakupu samochodu (wskaźnik wygładzony ukazuje tendencję spadkową, poziom salda zmniejszył się poniżej długookresowej średniej, a przewidywania są raczej

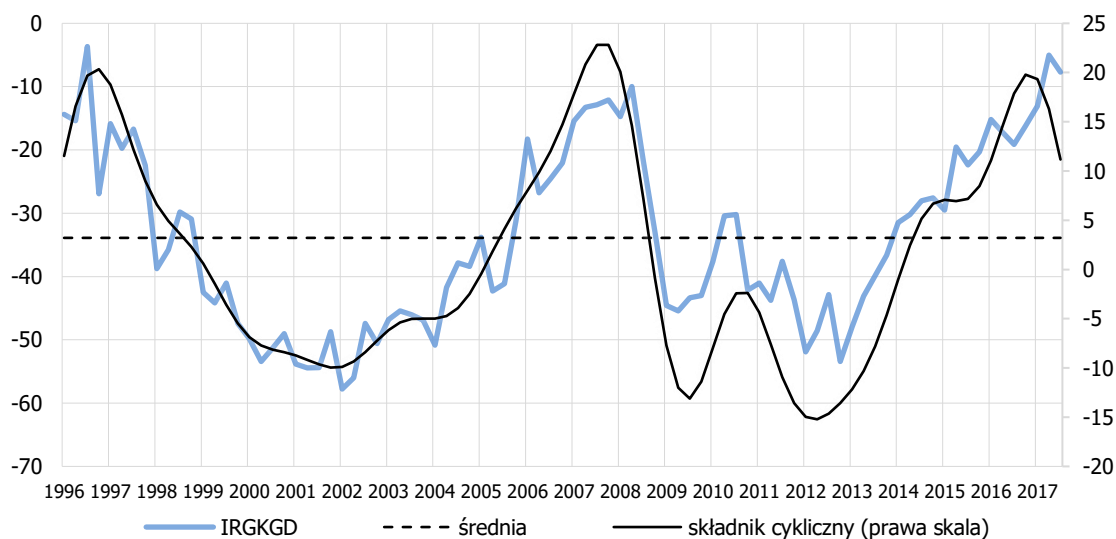
pesymistyczne), lecz wzrosła – po raz pierwszy od roku – skłonność do zakupu lub budowy domu/mieszkania. Obecnie 9,2% gospodarstw domowych uważa, że wydatki na zakup mieszkania są w ich przypadku prawdopodobne (7,3% przed kwartałem i 8,6% przed rokiem). W przypadku wydatków remontowych, po znacznym wzroście wartości salda w poprzednim badaniu (o 8,2 pkt), w III kwartale zmniejszyła się o ona 11,5 pkt. Obecnie 13,4% respondentów ocenia prawdopodobieństwo poniesienia wydatków remontowych jako bardzo duże lub dość duże (21% w poprzednim badaniu). Saldo to w ostatnim okresie jest bardzo zmienne i trudno ocenić jest, jak będzie się kształtowało w kolejnych kwartałach.

8. Saldo odpowiedzi na pytanie o klimat do oszczędzania utrzymuje się na wysokim poziomie, najwyższym od 1996 r. Gospodarstwa domowe przewidują wzrost oszczędności. Również to saldo osiągnęło poziom najwyższy od 1996 r. Obecnie 22% ankietowanych uważa, że z „bardzo dużym” lub „dość dużym” prawdopodobieństwem w nadchodzącym roku zdoła zaoszczędzić jakiegokolwiek pieniądze, a 42,5% uważa, że teraz jest dobry klimat, aby oszczędzać. Oba salda oczyszczone z wahań krótkookresowych znajdują się w wyraźnym trendzie wzrostowym. Jak widać, gospodarstwa domowe, mimo dobrych ocen stanu gospodarki i własnych budżetów (wspartych programem Rodzina 500 Plus), odraczają poważniejsze wydatki.

9. Nieznacznie pogorszył się bilans bieżących dochodów i wydatków gospodarstwa domowego; wartość salda zmniejszyła się o 2,3 pkt do poziomu +18,6 pkt. Saldo po oczyszczeniu z wahań krótkookresowych utrzymuje tendencję wzrostową. Odsetek gospodarstw domowych, które „nieco oszczędzają”, wynosi 42,6% (39,7% przed rokiem). Te, które „dużo oszczędzają”, stanowią 5,2% badanych. Łącznie więc prawie 48% ankietowanych deklaruje zdolność do oszczędzania. Z drugiej strony nieznacznie wzrósł odsetek tych, którzy wpadają w długi (4,9% wobec 3,0% poprzednio). Zmalał natomiast odsetek gospodarstw domowych, które przejadają oszczędności (do 6,7% z 8,9%). Wśród oszczędzających przeważają gospodarstwa domowe, które odkładają mniej niż 10% dochodów; jest ich 52,5%. Drugą grupę pod względem liczności stanowią gospodarstwa odkładające od 10% do 20% swoich dochodów; jest ich 30,4%. Tych, którym udaje się zaoszczędzić ponad 20%, jest 17,1%. Średnia szacowana stopa oszczędności wynosi 12%.

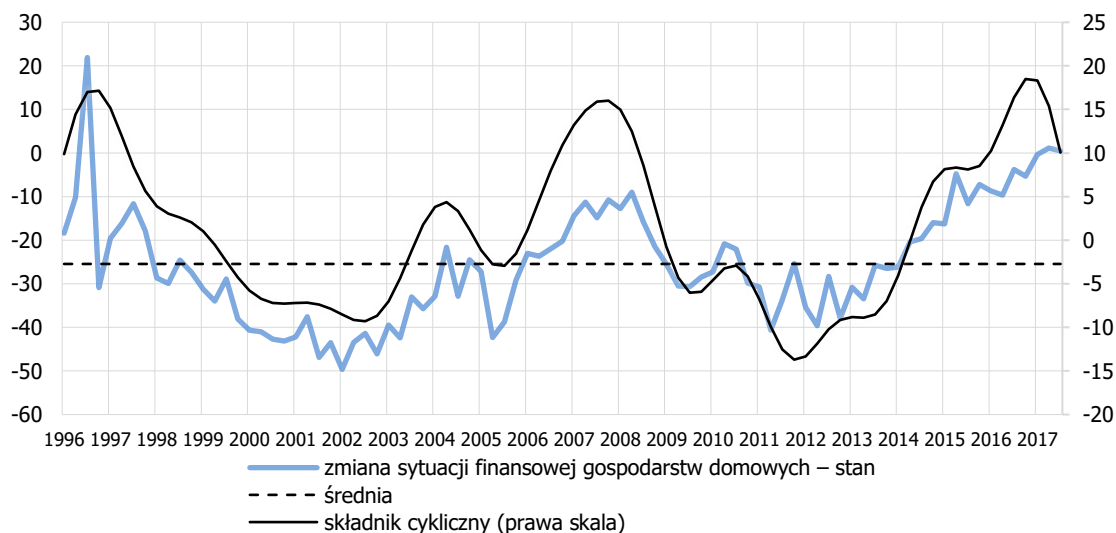
2. Wyniki szczegółowe

WSKAŹNIK KONDYCJI GOSPODARSTW DOMOWYCH

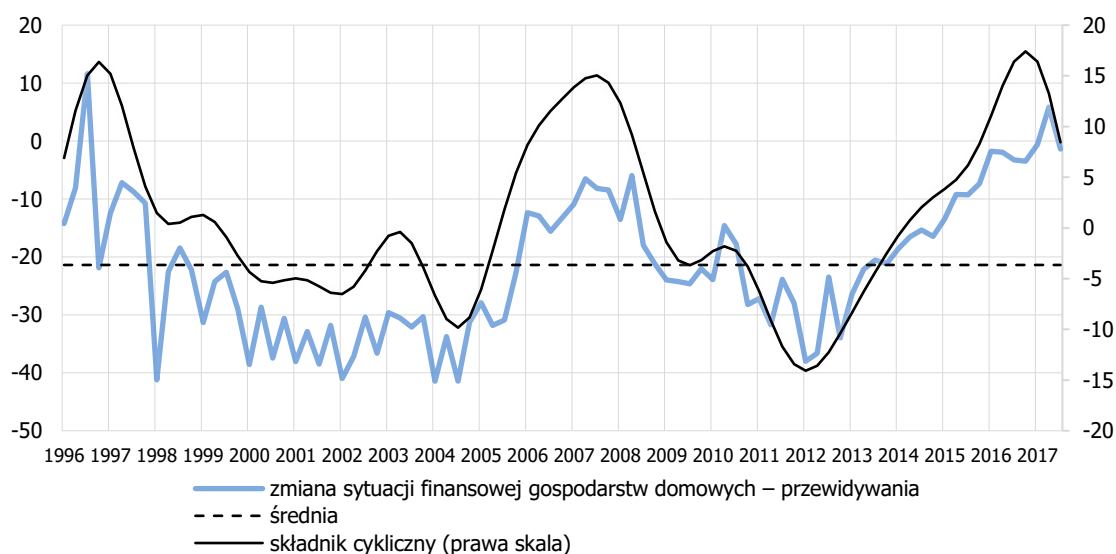
składowe salda	Q2 2016	Q3 2016	Q4 2016	Q1 2017	Q2 2017	Q3 2017
1. zmiana sytuacji finansowej - przewidywania	-1,9	-3,3	-3,5	-0,6	5,8	-1,4
2. ogólna sytuacja ekonomiczna Polski - przewidywania	-17,3	-18,8	-17,6	-11,7	1,2	-0,1
3. bezrobocie w kraju - przewidywania	6,1	13,0	3,3	1,2	-11,4	-8,5
4. oszczędności - przewidywania	-43,5	-41,4	-40,3	-38,8	-38,4	-37,8
wskaźnik koniunktury (IRGKGD): (1+2-3+4)/4	-17,2	-19,1	-16,2	-13,1	-5,0	-7,7

ZMIANA SYTUACJI FINANSOWEJ GOSPODARSTW DOMOWYCH – STAN

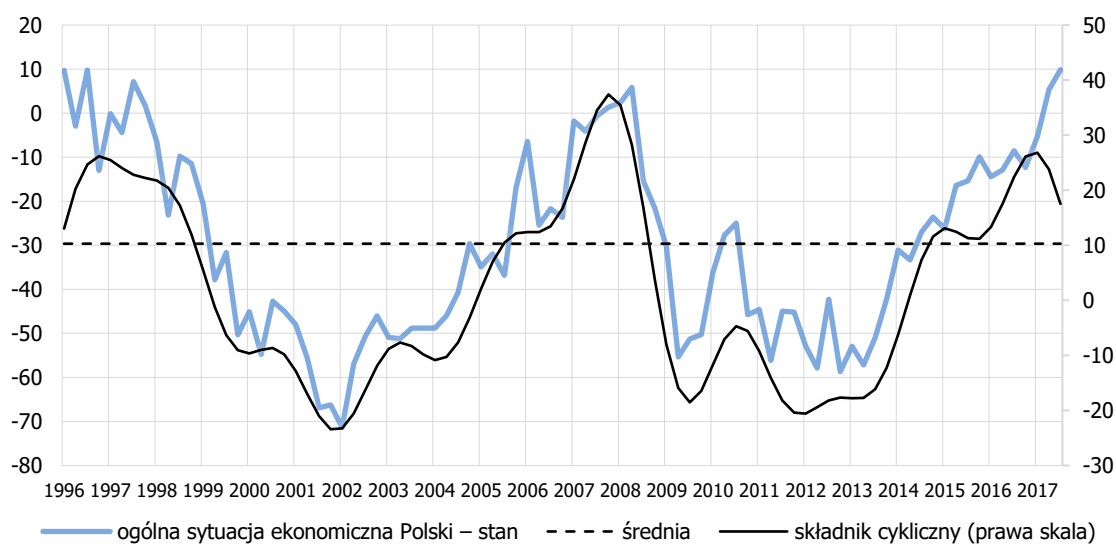
warianty odpowiedzi - odsetki	Q2 2016	Q3 2016	Q4 2016	Q1 2017	Q2 2017	Q3 2017
1. poprawiła się bardzo	2,1	2,3	3,5	2,8	3,6	5,5
2. poprawiła się trochę	13,1	21,6	18,8	23,0	24,4	20,9
3. bez zmian	54,4	50,3	47,1	51,3	47,7	48,9
4. pogorszyła się trochę	24,0	17,8	25,0	16,4	19,0	18,4
5. pogorszyła się bardzo	6,4	8,0	5,7	6,5	5,2	6,3
saldo (1+0,5×2-0,5×4-5)	-9,7	-3,8	-5,3	-0,3	1,1	0,5

ZMIANA SYTUACJI FINANSOWEJ GOSPODARSTW DOMOWYCH – PRZEWIDYWANIA

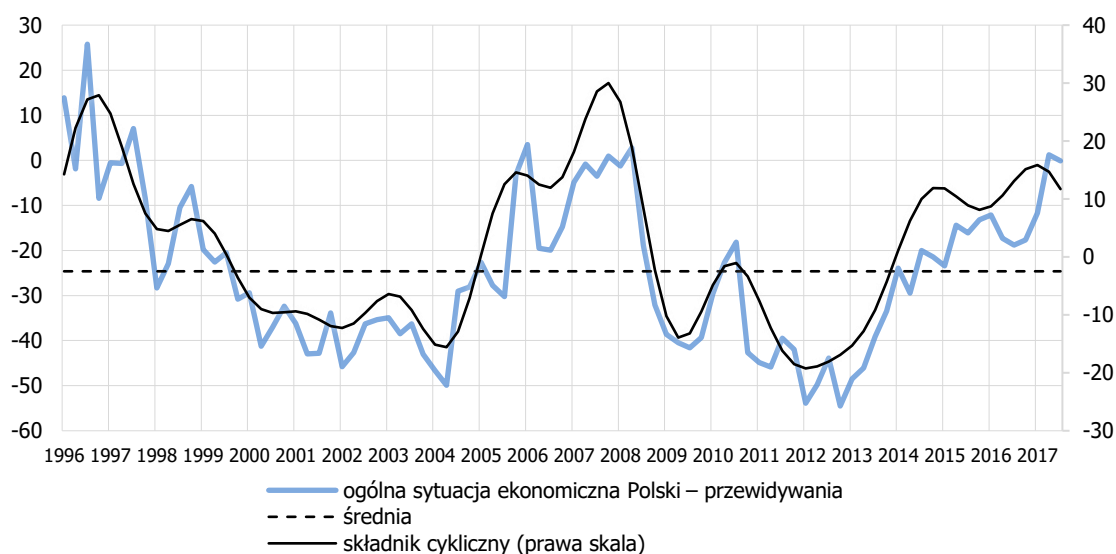
warianty odpowiedzi - odsetki	Q2 2016	Q3 2016	Q4 2016	Q1 2017	Q2 2017	Q3 2017
1. poprawi się bardzo	3,0	2,4	2,6	2,6	3,0	4,3
2. poprawi się trochę	22,9	18,1	19,4	21,6	28,0	19,6
3. bez zmian	47,6	54,9	52,2	51,9	49,5	50,8
4. pogorszy się trochę	20,2	19,8	20,1	19,7	16,6	19,6
5. pogorszy się bardzo	6,3	4,8	5,7	4,2	2,9	5,7
saldo (1+0,5×2-0,5×4-5)	-1,9	-3,3	-3,5	-0,6	5,8	-1,4

OGÓLNA SYTUACJA GOSPODARCZA W POLSCE – STAN

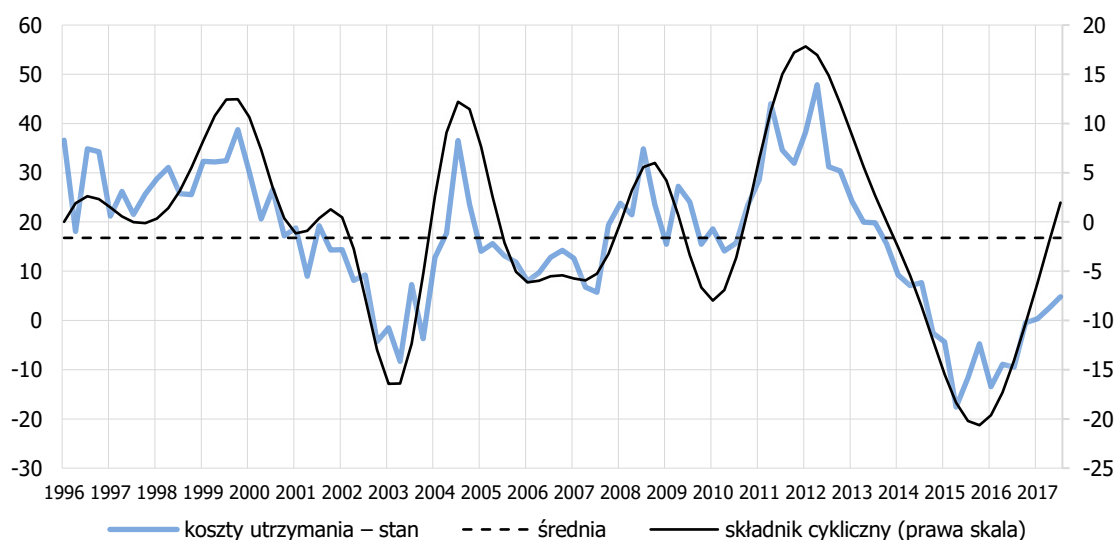
warianty odpowiedzi - odsetki	Q2 2016	Q3 2016	Q4 2016	Q1 2017	Q2 2017	Q3 2017
1. poprawiła się bardzo	0,9	0,8	1,3	3,0	5,5	6,7
2. poprawiła się trochę	22,7	27,5	23,4	33,3	36,8	40,5
3. bez zmian	33,9	35,5	35,1	25,5	28,8	25,7
4. pogorszyła się trochę	34,3	26,1	29,7	26,6	20,8	20,0
5. pogorszyła się bardzo	8,1	10,0	10,5	11,6	8,2	7,1
saldo (1+0,5×2-0,5×4-5)	-12,9	-8,6	-12,3	-5,3	5,3	9,9

OGÓLNA SYTUACJA GOSPODARCZA W POLSCE – PRZEWIDYWANIA

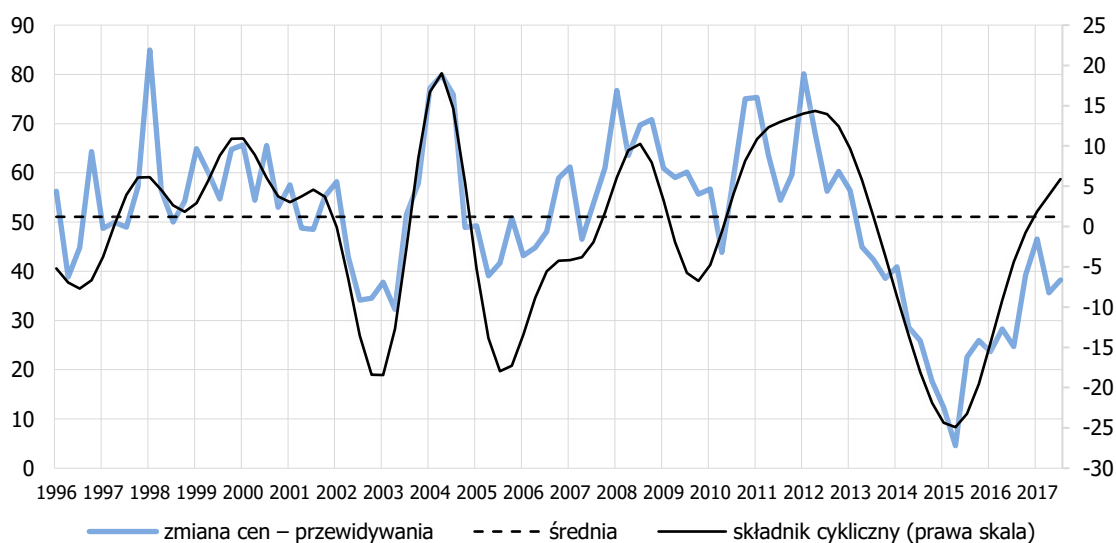
warianty odpowiedzi - odsetki	Q2 2016	Q3 2016	Q4 2016	Q1 2017	Q2 2017	Q3 2017
1. poprawi się bardzo	1,7	0,8	2,1	2,6	4,9	4,5
2. poprawi się trochę	26,1	22,0	20,3	28,0	33,1	34,1
3. bez zmian	23,8	31,2	34,4	30,7	30,5	28,6
4. pogorszy się trochę	32,5	31,0	26,6	20,9	22,5	22,5
5. pogorszy się bardzo	15,8	15,1	16,6	17,9	9,0	10,4
saldo (1+0,5×2-0,5×4-5)	-17,3	-18,8	-17,6	-11,7	1,2	-0,1

KOSZTY UTRZYMANIA – STAN

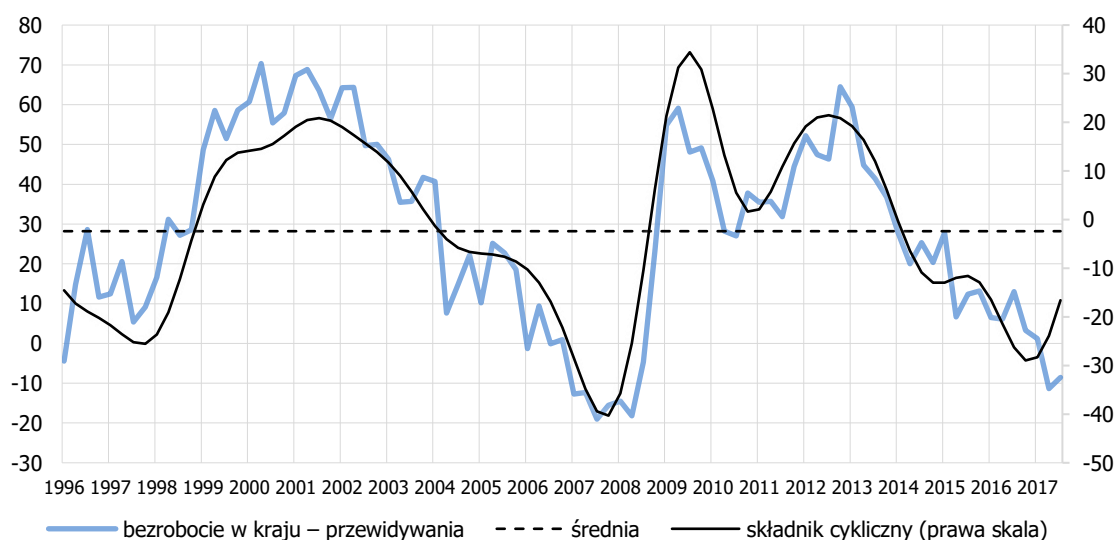
warianty odpowiedzi - odsetki	Q2 2016	Q3 2016	Q4 2016	Q1 2017	Q2 2017	Q3 2017
1. wyraźnie dużo wyższe	5,2	5,8	7,4	7,0	5,6	7,2
2. znacznie wyższe	15,3	13,0	14,9	17,0	19,7	20,2
3. nieco wyższe	39,8	38,9	48,5	47,6	50,0	50,0
4. takie same	36,2	41,3	27,9	26,6	23,4	20,3
5. niższe	3,6	1,1	1,4	1,9	1,3	2,3
saldo (1+0,5×2-0,5×4-5)	-8,9	-9,5	-0,5	0,3	2,5	4,8

ZMIANA CEN – PRZEWIDYWANIA

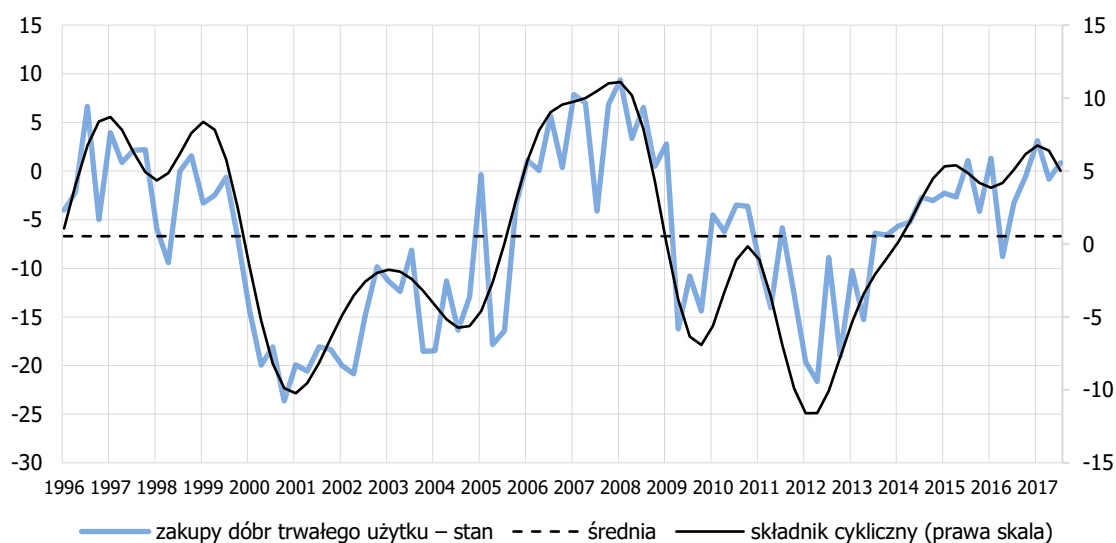
warianty odpowiedzi - odsetki	Q2 2016	Q3 2016	Q4 2016	Q1 2017	Q2 2017	Q3 2017
1. wzrost cen będzie szybszy	27,2	25,4	31,5	32,4	26,5	33,6
2. ceny wzrastać będą tak samo	32,8	33,3	36,0	44,8	39,3	32,6
3. ceny wzrastać będą wolniej	11,2	8,5	13,0	7,1	13,6	10,8
4. ceny będą mniej więcej takie same	27,1	31,2	18,4	14,8	20,5	22,7
5. ceny nieco zmaleją	1,8	1,7	1,1	0,9	0,2	0,3
saldo ($1+0,5\times 2-0,5\times 4-5$)	28,3	24,7	39,2	46,5	35,7	38,2

BEZROBOCIE W KRAJU – PRZEWIDYWANIA

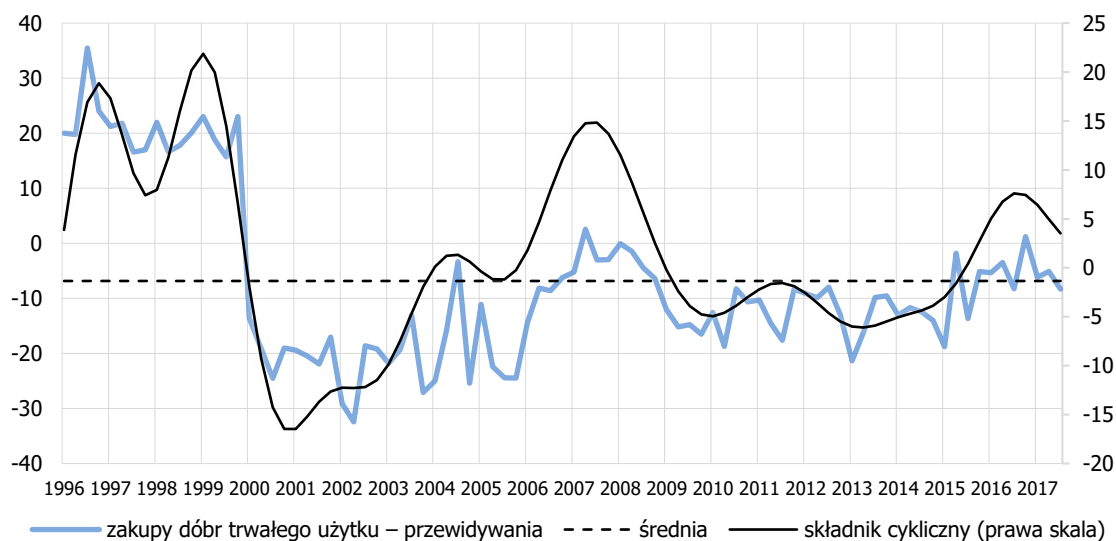
warianty odpowiedzi - odsetki	Q2 2016	Q3 2016	Q4 2016	Q1 2017	Q2 2017	Q3 2017
1. gwałtownie wzrośnie	6,3	10,0	6,1	4,0	2,9	2,7
2. nieznacznie wzrośnie	26,2	29,2	24,5	24,2	12,5	15,0
3. pozostanie takie samo	41,2	39,3	41,9	43,4	44,7	47,5
4. nieznacznie zmaleje	25,8	19,9	25,1	26,8	38,5	32,2
5. gwałtownie zmaleje	0,5	1,6	2,4	1,6	1,3	2,7
saldo ($1+0,5\times 2-0,5\times 4-5$)	6,1	13,0	3,3	1,2	-11,4	-8,5

ZAKUPY DÓBR TRWAŁEGO UŻYTKU – STAN

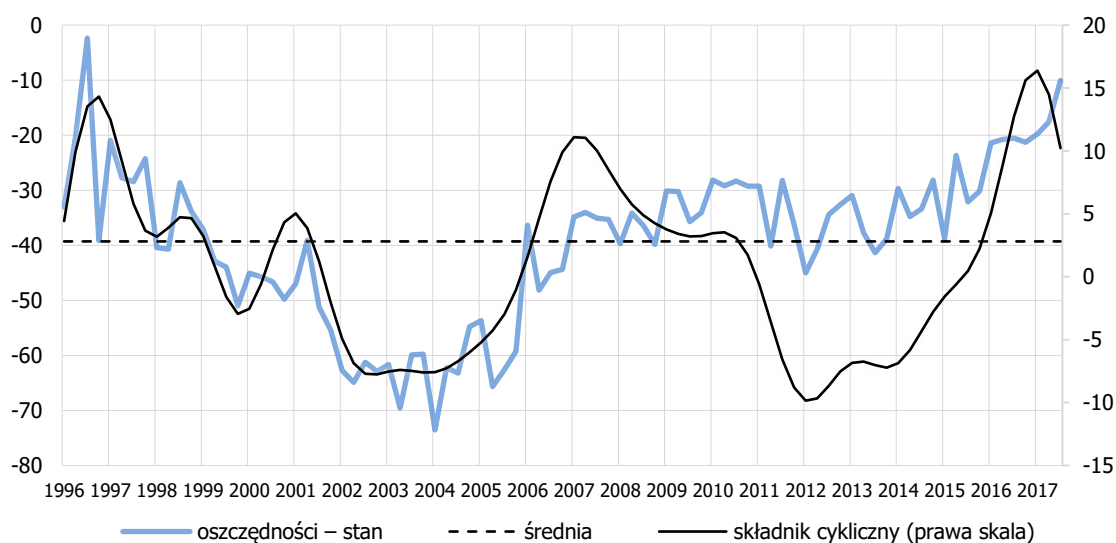
warianty odpowiedzi - odsetki	Q2 2016	Q3 2016	Q4 2016	Q1 2017	Q2 2017	Q3 2017
1. tak, teraz właśnie jest odpowiedni czas	8,3	9,9	15,2	14,2	11,1	11,2
2. obecny czas nie jest na to ani dobry, ani zły	74,6	77,0	69,0	74,7	76,9	78,4
3. nie, nie jest to czas odpowiedni	17,1	13,1	15,8	11,1	12,0	10,4
saldo (1.-3.)	-8,8	-3,2	-0,6	3,1	-0,8	0,9

ZAKUPY DÓBR TRWAŁEGO UŻYTKU – PRZEWIDYWANIA

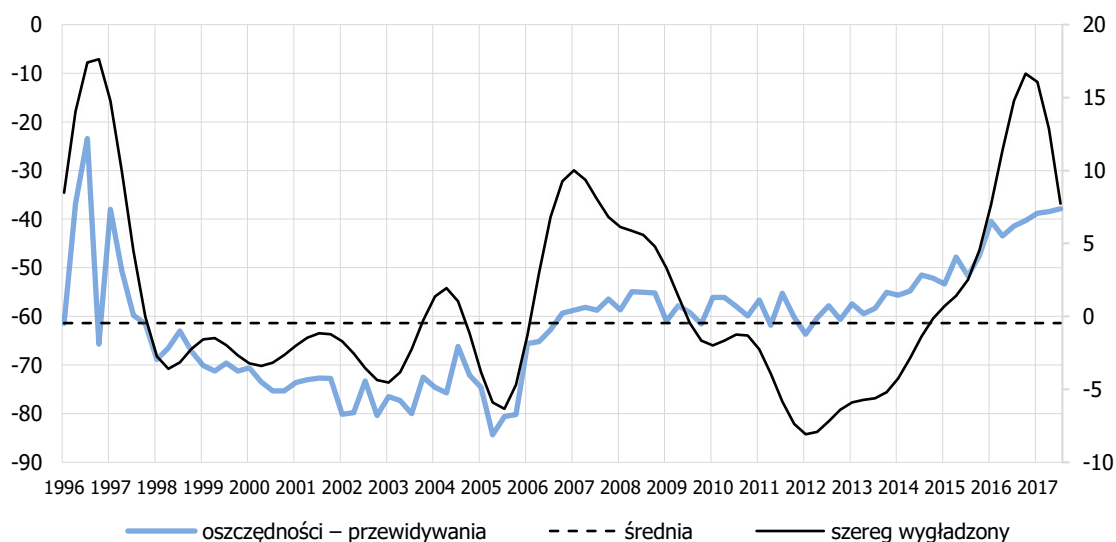
warianty odpowiedzi - odsetki	Q2 2016	Q3 2016	Q4 2016	Q1 2017	Q2 2017	Q3 2017
1. dużo większe	7,6	5,3	8,2	3,4	6,4	4,8
2. nieco większe	15,6	14,6	21,1	16,7	19,4	13,3
3. podobne	51,4	53,3	48,1	54,9	47,5	56,0
4. nieco mniejsze	12,9	11,6	10,2	14,3	11,0	12,4
5. dużo mniejsze	12,5	15,1	12,4	10,8	15,7	13,6
saldo (1+0,5×2-0,5×4-5)	-3,5	-8,2	1,2	-6,2	-5,1	-8,3

OSZCZĘDNOŚCI – STAN

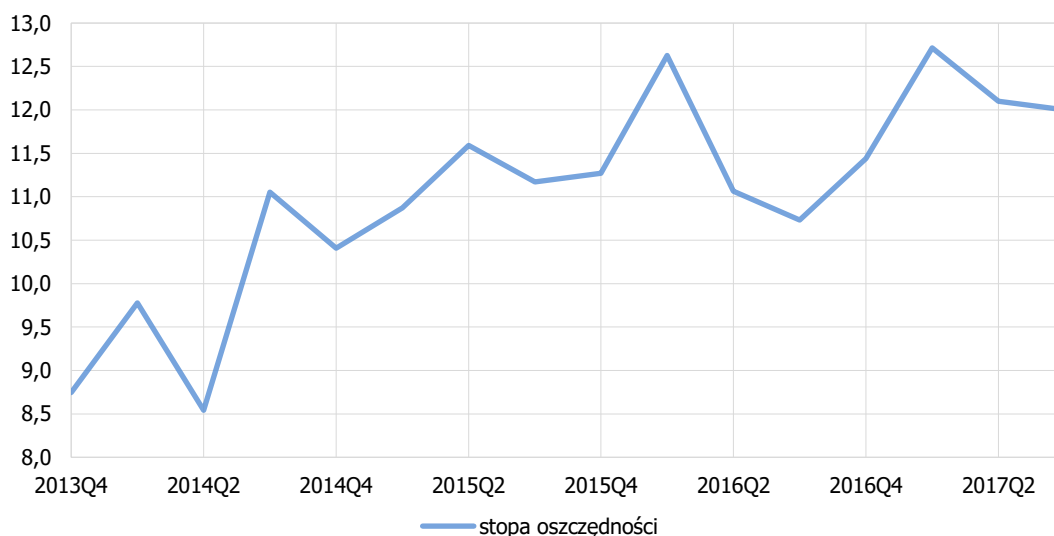
warianty odpowiedzi - odsetki	Q2 2016	Q3 2016	Q4 2016	Q1 2017	Q2 2017	Q3 2017
1. bardzo dobry czas, aby oszczędzać	4,6	2,9	4,7	2,4	4,0	7,0
2. dobry czas, aby oszczędzać	32,6	33,4	31,8	35,7	35,7	35,5
3. raczej niekorzystny czas, aby oszczędzać	42,2	47,2	43,4	43,9	41,6	45,4
4. bardzo niekorzystny czas, aby oszczędzać	20,6	16,5	20,1	18,0	18,6	12,1
saldo (1+0,5×2-0,5×3-4)	-20,8	-20,5	-21,3	-19,8	-17,6	-10,0

OSZCZĘDNOŚCI – PRZEWIDYWANIA

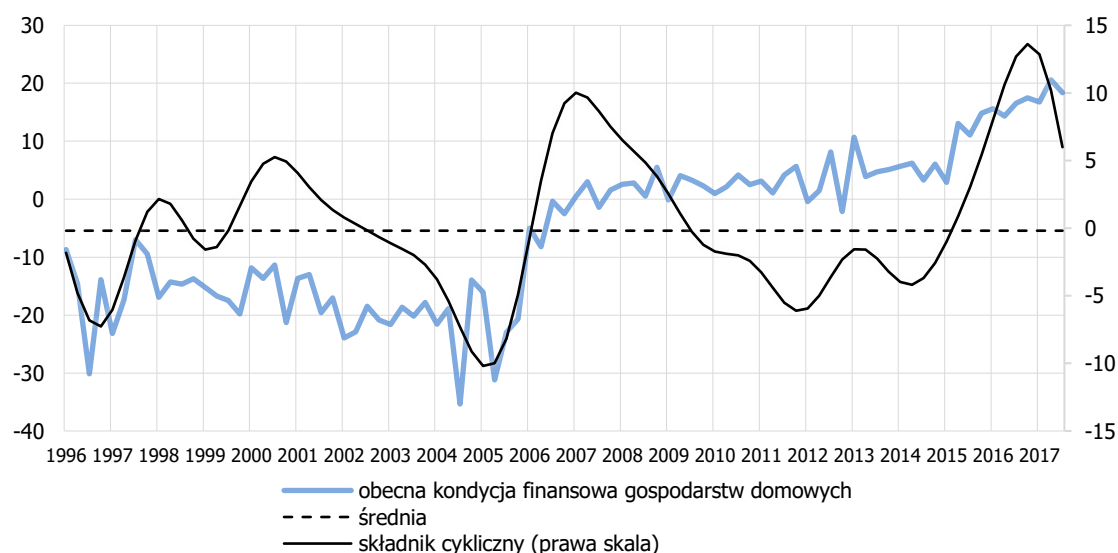
warianty odpowiedzi - odsetki	Q2 2016	Q3 2016	Q4 2016	Q1 2017	Q2 2017	Q3 2017
1. bardzo duże	3,1	5,0	5,2	3,6	5,5	6,0
2. dość duże	16,5	14,4	17,0	17,7	16,2	16,0
3. znikome	51,0	53,8	47,4	55,1	52,6	52,4
4. żadne	29,4	26,7	30,3	23,6	25,8	25,6
saldo (1+0,5×2-0,5×3-4)	-43,5	-41,4	-40,3	-38,8	-38,4	-37,8

STOPA OSZCZĘDNOŚCI

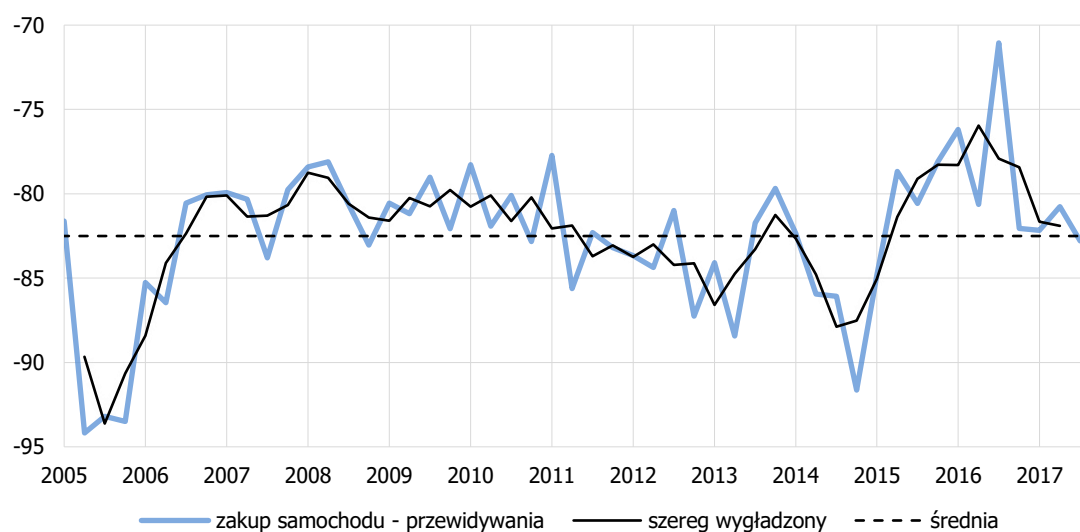
warianty odpowiedzi - odsetki	Q2 2016	Q3 2016	Q4 2016	Q1 2017	Q2 2017	Q3 2017
1. więcej niż 30 % dochodów	4,3	5,3	4,8	6,6	5,1	5,8
2. od 20 % do 30 % dochodów	10,2	7,6	7,8	10,0	10,1	11,3
3. od 10 do 20 % dochodów	27,2	26,3	34,3	37,4	35,7	30,4
4. mniej niż 10 % dochodów	58,3	60,8	53,1	46,0	49,1	52,5
saldo ($1 \times 0,35 + 2 \times 0,25 + 3 \times 0,15 + 4 \times 0,05$)	11,1	10,7	11,4	12,7	12,1	12,0

OBECNA KONDYCJA FINANSOWA GOSPODARSTW DOMOWYCH

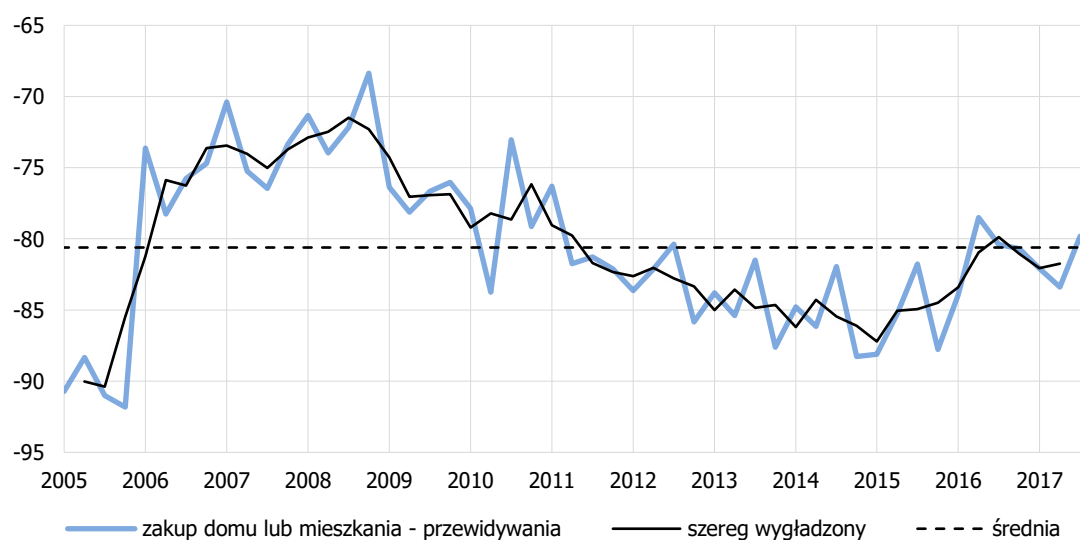
warianty odpowiedzi - odsetki	Q2 2016	Q3 2016	Q4 2016	Q1 2017	Q2 2017	Q3 2017
1. wpadamy w długi	5,2	3,9	5,7	4,7	3,0	4,9
2. przejadamy nasze oszczędności	6,7	7,0	5,8	9,9	8,9	6,7
3. nasz dochód z trudem starcza	46,4	45,2	40,9	36,1	37,3	40,6
4. nieco oszczędzamy	37,7	39,7	43,3	45,8	45,8	42,6
5. dużo oszczędzamy	4,1	4,1	4,4	3,5	5,1	5,2
saldo ($5 + 0,5 \times 4 - 0,5 \times 2 - 1$)	14,3	16,6	17,5	16,8	20,6	18,3

ZAKUP SAMOCHODU – PRZEWIDYWANIA

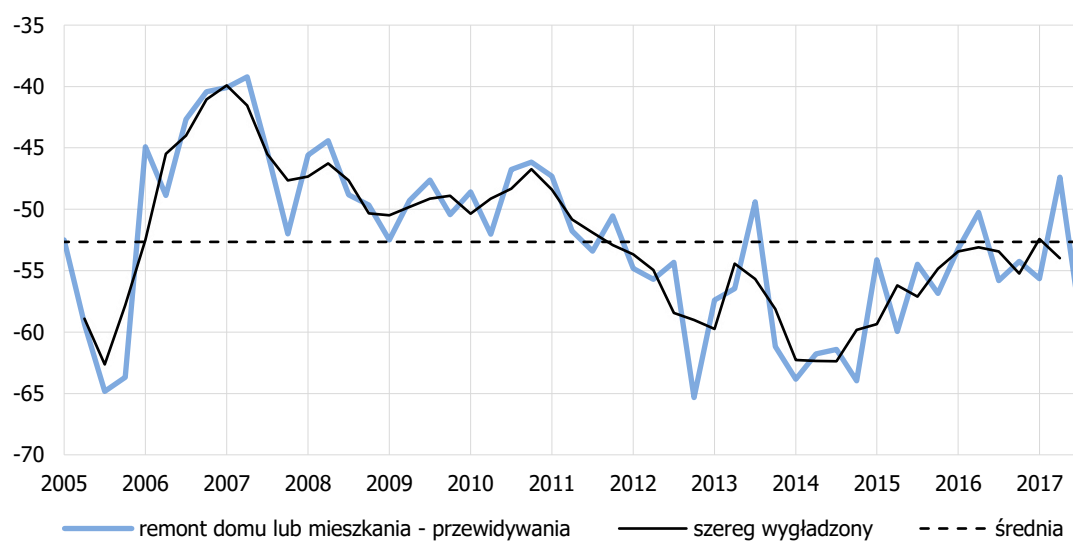
warianty odpowiedzi - odsetki	Q2 2016	Q3 2016	Q4 2016	Q1 2017	Q2 2017	Q3 2017
1. bardzo duże	1,3	4,8	2,3	1,4	1,3	2,2
2. dość duże	5,0	7,1	4,0	4,1	4,9	4,0
3. niewielkie	18,6	17,5	14,7	17,7	18,8	13,7
4. zdecydowanie żadne	75,1	70,6	79,0	76,8	75,1	80,1
saldo (1+0,5×2-0,5×3-4)	-80,6	-71,1	-82,1	-82,2	-80,8	-82,8

ZAKUP DOMU LUB MIESZKANIA – PRZEWIDYWANIA

warianty odpowiedzi - odsetki	Q2 2016	Q3 2016	Q4 2016	Q1 2017	Q2 2017	Q3 2017
1. zdecydowanie tak	4,0	4,0	4,0	2,9	2,3	3,9
2. możliwe	5,6	4,6	4,6	3,2	5,0	5,3
3. raczej nie	10,3	9,4	9,0	14,8	9,1	8,9
4. zdecydowanie nie	80,1	82,0	82,5	79,1	83,6	81,9
saldo (1+0,5×2-0,5×3-4)	-78,5	-80,4	-80,7	-82,1	-83,4	-79,8

REMONT DOMU LUB MIESZKANIA – PRZEWIDYWANIA

warianty odpowiedzi - odsetki	Q2 2016	Q3 2016	Q4 2016	Q1 2017	Q2 2017	Q3 2017
1. bardzo duże	6,8	5,7	6,6	5,1	8,3	4,6
2. dość duże	12,6	9,1	11,3	10,0	12,7	8,8
3. niewielkie	34,6	38,1	31,2	38,4	33,9	37,3
4. zdecydowanie żadne	46,0	47,0	50,9	46,5	45,1	49,3
saldo (1+0,5×2-0,5×3-4)	-50,3	-55,8	-54,3	-55,6	-47,4	-58,9